

Filosofie a Řecko (výlučnost)

Filosofie musela být vynalezena, tj. ustavena a pěstována někým a někde. Není pochyb o tom, že pro nás, kteří dnes myslíme v evropských tradicích, je dějinně rozhodující ustavení filosofie ve starém Řecku a pak celá tradice na řecké myslitele navazující. Nelze vyloučit, že principiálně mohla být „filosofie“ (nebo něco jako filosofie) vynalezena i jinde a jindy, ale pokud to někdo chce tvrdit, musí to nějak prokázat. Také ve starém Řecku a potom v dalším evropském myšlenkovém vývoji bylo „vynalezeno“ a „pěstováno“ leccos, co za filosofii nelze považovat, a to nejen až dnes, ale co nebylo – aspoň některými „směrodatnými“ mysliteli – za filosofii považováno již v minulosti, dokonce již v prvních významných dobách starořecké filosofie (nejznámější je kritická distance vůči tzv. mnohovědění (*polymathea*) a vůči sofistice. Už tehdy se ukázaly velké obtíže, které toto rozlišování a tuto kritickou distanci provázely. Proto je pochopitelné, že přinejmenším podobné obtíže budou provázet i každé naše rozhodování, zda nějaká tradice nebo jen jednotlivý pokus o jakousi „moudrost“, jak je lze dokumentovat z mimoevropských oblastí z dob přibližně současných s nejstaršími řeckými mysliteli (nebo dokonce staršími) mohou být vskutku považovány za založení a další pěstování „filosofie“. Bude to zajisté vždycky záviset na vlastním chápání toho, čím je, má být nebo musí být opravdová filosofie, a proto žádné rozhodnutí nebude možno považovat za jednu provždy platné a závazné (jak to už ve filosofii bývá a jak to dobře známe). Nicméně od jednoho nároku nikdy nebude možno ustoupit: nikdy nám nebude stačit nějaká povrchní, nepromyšlená a nezdůvodněná, nivelizující pseudo-tolerance, ale budeme vždycky vyžadovat celkovou, řádně domyšlenou a a důsledně aplikovanou koncepci. Pokud taková koncepce nebude náležitým způsobem předložena, budeme muset trvat na tom, že filosofie byla vynalezena a nejdříve pěstována právě ve starém Řecku.

(Písek, 110202-1.)